

Geográfus Hírlevél

11.

Következő hírzárás 2008. december 1.
GH 12. várható megjelenése 2008. december 15.

Szeged, 2008. szeptember 23.

Tudományos és oktatási események

Itthon

2008. szeptember 25-26., **III. Országos Turisztikai Konferencia**, Pécs
turizmus2008@gmail.com

2008. október 16-18., **VI. Magyar Politikai Földrajzi Konferencia – Magyarország és a Balkán – Pécs a Balkán kapuja?**, Pécs
bgizella@gamma.ttk.pte.hu

2008. november 14-15., **IV. Magyar Földrajzi Konferencia**, Debrecen
ifazekas@delfin.klte.hu

2008. november 27-28., **Helyünk a világban - Alföldi válaszok a globalizáció folyamataira, IV. ALFÖLD kongresszus**, Békéscsaba
<http://www.rkk.hu/>

2009. május 22-24., **IGU Commission on gender and geography Conference "Post-socialism, neo-liberalism – old and new gendered societies and policies"**, Szeged-Temesvár
Info: Judit Timár timarj@rkk.hu és Sorina Voiculescu vsorina@cbg.uvt.ro

Külföldön

2008. szeptember 16-25., **Regional Conference on Geomorphology Landslides, Floods and Global Environmental Change in Mountain Regions**, Brassó, Románia
<http://www.geomorph.org/sp/arch/RGC-Rom-08.pdf>

2008. szeptember 18-23., **5th International Conference on Land Degradation**, Valenzano, Bari, Olaszország
<http://www.iamb.it/5ICLD/>

2008. szeptember 21-23., **14th Annual International Sustainable Development Research Conference**, Delhi, India
<http://www.14aisdrc2008.com/>

2008. szeptember 22-28, **3rd Mitteleuropäischer Geomorphologentag**, Salzburg, Ausztria
http://www.sbg.ac.at/Lothar_Schrott/

2008. szeptember 22-24., **GeoMod 2008, INTERNATIONAL GEOMODELLING CONFERENCE**, Firenze, Olaszország
<http://www.geomod2008.org/>

2008. szeptember 30 - október 2., **INTERGEO**, Bréma, Németország
<http://www.intergeo.de/deutsch/page/main/index.php>

2008. október 6-7., **3rd URBENVIRON INTERNATIONAL SEMINAR ON ENVIRONMENTAL PLANNING AND MANAGEMENT**, São Paulo,, Brazília
<http://www.urbenviron.org>

2008. október 22-25., **Seventh Workshop on Mathematical Modelling of Environmental and Life Sciences Problems**, Konstanca, Románia
<http://www.univ-ovidius.ro/evenimente/7th-wmmesp-2008.php>

2008. november 5-6., **WWEM Water, Wastewater and Environmental Monitoring**, Telford, Shropshire, Egyesült Királyság
<http://www.wwem.uk.com/>

2008. november 8-11., **X Int. Symposium on High Mountain Remote Sensing Cartography**, Kathmandu, Nepal
<http://menris.icimod.net/HMRSC-X/>

2008. november 10-11., **Conference Living landscape: memory, transformation and future scenarios**, Usti nad Labem, Csehország
<http://conference.geoscape.cz/>

2008. november 21-21., **International Scientific Conference ECO-TREND 2008, V-th edition**, Târgu Jiu, Románia
http://www.utgjiu.ro/fse_new/ecotrend_2008/index.html

2008. november 22-27, **1st Symposium and field workshop on Living with Landscapes**, Kairó, Egyiptom
<http://sinai2008.com/sinai/>

2008. november 23-25., **The 10th Sharjah Urban Planning Symposium**, Sharjah, Egyesült Arab Emírátság
<http://www.aus.edu/conferences/sups10/>

2008. december 2-4., **Geo Expo China**, Sanghaj, Kína
<http://www.chinageo-expo.com/synews.asp>

2008. december 15., **GEOSTATS 2008--VIII INTERNATIONAL GEOSTATISTICS CONGRESS**, Santiago, Chile
<http://geostats2008.com/>

2008. december 15-19., **Urban Impact on the Weather, Climate, and Hydrology: Field Experiments, Modeling, Remote Sensing, and Societal Implications**, San Francisco, Egyesült Államok
<http://www.agu.org/meetings/fm08/?content=program>

2009. január 25-28., **GIS Ostrava 2009.**, Osztrava, Csehország
<http://www.gis2009.com/>

2009. február 8-14., **15th International Geodetic Week**, Obergurgl, Ausztria
<http://www.uibk.ac.at/geodaesie/obergurgl.html>

2009. március 10-12., **Climate Change: Global Risks, Challenges & Decisions**, Koppenhága, Dánia
<http://climatecongress.ku.dk/>

2009. március 15-22., **5th Forum: Bridging Divides for Water**, Isztambul, Törökország
<http://www.worldwaterforum5.org/>

2009. március 25-27., **Towards eEnvironment Challenges of SEIS and SISE: Integrating Environmental Knowledge in Europe**, Prága, Csehország
<http://www.e-envi2009.org/>

2009. június 17-19., **27th Urban Data Management Symposium**, Ljubljana, Szlovénia
http://geography.hu/broadcast/udms_conf.html

2009. július 7-12., **7th INTERNATIONAL CONFERENCE ON GEOMORPHOLOGY**, Melbourne, Ausztrália
<http://www.geomorphology2009.com/>

2009. szeptember 6-9., **International Conference on Land and Water Degradation**, Magdeburg, Németország
<http://www.ufz.de/index.php?en=16521>

Néhány gondolat a földrajzi szervezetekről

A földrajz stratégiai kérdéseiről, mint az oktatás – kutatás - érdekérvényesítés szerkezete, a földrajz társadalmasításának kérdései, a földrajzi diploma munkaerő-piaci lehetőségei, az iskolai földrajzoktatás erősítése, szemléletformálás, a gyakorlati földrajzi ismeret létének és kompetenciáinak elismertetése mind-mind olyan téma, amelyhez a szakmának megalapozott mondanivalóval és stratégiával kellene rendelkeznie. Ilyen szándékok motiválták a földrajz stratégiai kérdéseit elemezni hivatott fórum megszervezését. A több ötletindító megbeszélésen túl e grémium nem tudott igazán hatékonyan fellépni a kulcskérdések tisztázásában, a cselekvési programok megfogalmazásában és főként nem azok megvalósításában. Ez érthető is, hisz a földrajzban, ill. a földrajzért dolgozók nem érezték szükségét összehangolt, aktív cselekvésnek. Szerencsére azonban, szemben más területekkel, van érdeklődő hallgató, lehet projekt-támogatást találni kutatási témákra. Azaz tudunk működni. Mindezek ellenére látszanak mélyebben a gondok:

- a hallgatói létszám sok helyen nem tartható fenn (ez kiélezheti a szakemberek helyzetét), ugyanakkor a szakma nincs felkészülve egy esetleges más logikán (pl. minőségen) alapuló finanszírozásra,
- a kutatási projektek csak keveseknek nyújtanak valós támogatást, a szakmához évente 4-5 OTKA projekt, 5-7 „alkalmazotti” témájú projekt és csökkenő számú cégek/intézmények által indított megbízás kerül,
- a szakma a tudományos testületekben, projekt-hozzáférésben nem tudta érdekérvényesítő képességét javítani.

Ma úgy tűnik, hogy a munkatársaknak, akik akár oktatási, akár kutatási, akár népszerűsítő, akár professzionális szakmai szegletben tevékenykednek, „még kezelhető” helyzetet kell visszaigazolniuk, de a szakma, a saját és a jövő nemzedék érdekében is közösen tehetünk, és tennünk kell a földrajzért. A feladatok sokrétűek, ezek közül most egyet vázolok, a földrajzi szakma szervezeti kereteit. Leginkább azért ezt, mert sok fiatal munkatárs aktív segítségével, együttesen tudunk ebben csak szerény eredményt elérni.

Nagyon tanulságos a német földrajz szervezetének tanulmányozása (emberközeli bemutatását kérésünkre 2005-ben a heidelbergi Meusburger professzor tette meg, aki akkor az ernyőszervezet vezetője volt). Természetesen nem lehet egy 100 milliós népességre kialakított modellt hazai viszonyokra egyszerűen átmásolni (helyenként kicsit mások is tradíciók), de van néhány megfontolandó elem, ami a szervezet működését/működtetését javíthatja, hatékonyságát növelheti.

Ott a földrajz szervezete öt lábon áll, ezek: a földrajzi társaságok (min. államonként van), a földrajztanárok egyesülete (ebből kétfajta is van: a tanárok és a szakmódszertanosok), az oktatásban-kutatásban dolgozók szervezete, és a gyakorlatban tevékenykedők egysége. Ők nagyon jól szervezettek, külön hasznos szakmai folyóiratot működtetnek (Standort). Ezeket a „lábakat” egy ernyőszervezet (Német földrajzi egyesület) fogja át, ami információkat kezel és dolgoz fel, szervezi két évente a német földrajzi napokat (nyereségéből működteti a szakmai körlevelet, a *Rundbrief*-et, ma már nem ingyen, vagy a *Geobüro*-t). 2001-ben ilyen tervekkel kíséreltük meg útjára indítani mi is a Magyar Földrajzi Konferenciákat.

Ha ennek fényében a hazai helyzetet tekintjük, igazán két „láb” hiányzik nagyon a rendszerből: a gyakorlatban dolgozó geográfusok szervezete, akik már becslések szerint

legalább 300-an vannak, a másik pedig a (felső)oktatásban és kutatásban dolgozók szervezete. Kérdés, hogy a kevés, de nagyon fontos szakmódszertani kollégákat hova célszerű integrálni. Van persze két MTA földrajzi bizottság is, de ezek épp ezen szervezetek egyesületi jellegét nem tudják biztosítani, bár szerepük az érdekérvényesítésben fontos lenne, de ez javítható eredmény még ma. A leginkább „gyenge” láncszem a gyakorlatban dolgozók szervezete, első közös feladatunk lehetne e szervezet kialakításának támogatása. Érezve ennek szakmai fontosságát, tudom, van alkalmas és vállalkozó ember is e feladatra, de támogatások nélkül biztos nem lesz a létrehozandó rendszer könnyen fenntartható. Támogatás kell a szakmától. Tegyétek ezt meg.

Mezősi Gábor

Néhány gondolat az 5. Nemzetközi Kritikai Geográfiai Konferenciáról

Mumbai, 2007. december 3–7.

„Természetvédelem és háborúellenes mozgalmak Okinaván, Japánban”, „A tanzániai aranybányákba irányuló külföldi működőtőke-beruházások hatásai”, „Albánia az olaszországi általános iskolai tankönyvekben”, „A török állam az EU és a farmerek között”, „A koldusok számára tiltott terek: francia utcák esete”, „Területért folytatott harc megjelenítése Braziliában”, „Növekvő városok, eltűnő megélhetési formák: indiai városperemi munkák a társadalmi nemek aspektusból”.

Első látásra is kiterjedt nemzetközi léptékű és rendkívüli témagazdagságú konferenciát sejtet ez a néhány kiragadott előadócím is. A kb. 25 országból érkezett több, mint 200 előadó a környezet-, város-, vidékkutatástól a társadalom- és gazdaságföldrajzon át a kulturális geográfiáig – a hagyományos diszciplináris felosztás szerint – szinte mindenféle fő kutatási területet felsorakoztatott. Ami közös fedél alá, az indiai éghajlaton gyakran inkább közös udvarra, hozta e kutatókat, az a *kritikai geográfia irányzat* iránti elkötelezettség. Mint azt a 3., Békéscsabán (lásd *Tér és Társadalom* 2003. 2. szám), majd a 4., Mexikóvárosban tartott konferenciák is jól mutatták, ezt az irányzatot a témagazdagság mellett filozófiai, társadalomelméleti sokszínűség is jellemzi. Követői azonban valamennyien felvállalják, hogy kutatásaikkal *progresszív társadalmi változásokat* kívánnak szolgálni. A Nemzetközi Kritikai Földrajzi Csoport ezért olyan fórumként hirdette e mostani konferenciáját (is), ahol *politikai szempontból kritikai* diskurzusokat folytat(hat)nak a résztvevők, elsősorban az „*Imperializmus és annak zavarai: a társadalmi igazságosság sürgető szükségessége*” témakörhöz kapcsolódva.

Ennek megfelelően, ha számunkra, magyarországi geográfusok számára olyan megszokott kérdések merültek is fel, mint például a városi átstrukturálódás, dzsentifikáció, azokat ezen a konferencián a nálunk elterjedttől eltérő kontextusban, a kitelepítés, kirekesztés, területért folytatott harc stb. szemszögéből vizsgálták. Valamely ország, régió gazdasági fellendüléséről szóló előadásokban az IMF, a Világbank szerepe mellett legalább ugyanakkora súllyal fordult elő a folyamat veszteségeinek bemutatása. A földrajzi léptékekkel összefüggésben vizsgált európai gazdasággal foglalkozó szekcióban a regionalizációt nem a számunkra ismerős módon elemezték, hanem a kívánatosságát kérdőjelezték meg. A Hong Kong térségét kutató kollega például a globális városregió határokra átnyúló identitását a „transzregionális underclass” körében mérte fel. Kaszt-, osztályviszonyok, patriarchátus, faji megkülönböztetés, idegengyűlölet, kizsákmányolás olyan, talán a leggyakoribb kulcsszavakként előforduló fogalmak voltak, melyeket nálunk néhányan valószínűleg még a földrajz lehetséges vizsgálati

köréből is „kirekesztenének”, a szociológia tárgykörébe sorolva azokat. Mint ahogy feltehetően az sem kis vihart kavarna, ha egy záró plenáris előadáson David Harvey, a világ egyik legismertebb geográfusa Marx *Tőkéjét* használná korunk kapitalizmusa térszemléletű analizisének elméleti keretével. Nem véletlen viszont, hogy ugyanez olyan nagy sikert aratott Mumbaiban, ahol – a globalizáció egyik megnyilvánulásaként – már messze nem csak „nyugati” téma volt a neoliberalizmus, sőt az amerikai Richard Peet is Indiában, illetve a Harmadik Világban zajló folyamatokra fókuszálva szervezett nagy érdeklődést kiváltó szekciót a neoliberais politikák globális tér formálásában betöltött szerepéről.

A neoliberais kapitalizmusnak az emberek mindennapi életére gyakorolt lokális hatásait pedig a valóságban is megtapasztalhattuk a *szakmai kirándulásokon*, akár egy nemzeti parkba, akár egy olyan Mumbai melletti faluba vezettek is, amelynek már pusztán létét fenyegetik a szédületes sebességben terjedő, már-már elviselhetetlen környezeti terheléssel járó ingatlan-beruházások. Ezeken a kirándulásokon pedig abban a szerepben – társadalmi munkában szakmai segítséget nyújtva – láthattuk a helyi kollégákat, melynek felvállalása a kritikai geográfusok önmagukkal szemben támasztott igénye. A társadalmi változásokat az akadémiák, egyetemek világán kívüli és belüli *aktivitással* is megpróbálják ugyanis elérni. Ezen a konferencián helyi és országos társadalmi csoportok, mozgalmak aktivistáival is találkozhattunk, akik nemcsak az „asztal másik oldalán” ülve mutatták be tevékenységüket, de feltűntek egyes előadások társszerzőiként is. Nemcsak a kutatás tárgyai, de alanyai, a kutatók egyenrangú partnerei is. Mint ahogy ezeken a konferenciákon nincs hierarchikus viszony a résztvevők között, nem számít sem a szervezőmunkában, sem a részvételben, ki professzor és ki egyetemista. Számít viszont a szolidaritás: a gazdagabb országokból jövők részvételi díja magasabb, mint a szegényebb régiókból érkezőké, s senkinek sem jut eszébe sok csillagos szállodákban megszervezni e baráti találkozókként is funkcionáló rendezvényeket. Mindenkinek ajánlom, hogy próbálja ki egyszer a légkörüket, remélve, hogy „köztünk marad”.

Timár Judit

HUNGEO 2008

A Magyar Földtudományi Szakemberek IX. Világtalálkozója

2008. augusztus 20-24 között Budapesten került megrendezésre a Magyar Földtudományi Szakemberek IX. Világtalálkozója „*A Föld Éve – Földtudományok az emberiségért*” égisze alatt. A rendezvénynek a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetem Földtudományi Intézete adott otthont.

A konferencián 121 fő vett részt, főleg a Kárpát-medencéből. A nyugati szórvány magyarságot csupán 2 fő képviselte.

A IX. Világtalálkozó 2008. augusztus 20-án délután kezdődött a résztvevők egy részének regisztrációjával, majd este a jelenlévők megtekintették a budapesti ünnepi tűzi játékot. Másnap, 2008. augusztus 21-én megkezdődött a IX. Világtalálkozó Plenáris Ülése. Az üdvözlő beszédek elhangzása után bemutatásra került 14 plenáris előadás. Ezután az ELTE földtudományi (biológiai, paleontológiai és ásvány-kőzettani) gyűjteményeit tekinthették meg az érdeklődők.

2008. augusztus 22-én több szekcióban kerültek bemutatásra az előadások. A szekciók a következők voltak: „A Föld, mint globális rendszer lito-, hidro- atmo-, bioszféra”, „Erőforrások, veszélyforrások”, „Települések és életminőség”, „A Föld és az élet – a Föld és

az egészség”, „Földtudományi oktatás, ismeretterjesztés és élethosszig tartó tanulás”, valamint „Az emberiség szolgálatában: alkalmazott földtudományok”.

A szekcióüléseken 49 előadás hangzott el, amelyeket nagy érdeklődéssel hallgatott az általában jelenlévő 30-40 fő. A plenáris és a szekciókban elhangzott szóbeli előadások szüneteiben, valamint az előadások után megtekinthető volt 30 db kiállított poszter. Az előadások és a poszterek mind tematikában, mind pedig a kivitelezés módjában igen változatosak voltak.

A rendezvény ünnepi aktusaként, a HUNGEO „Tiszteletbeli Tagjává” avattuk dr. Komlóssy Györgyöt, a HUNGEO egyik alapító tagját, laudációját dr. Dudich Endre tiszteleti tagtársunk mondta.

A HUNGEO záró értékelő ülésén dr. Wanek Ferenc „Elismerő oklevelet” adott át dr. Götz Endrének, az egykori, kolozsvári Bolyai Tudományegyetem ma is köztünk lévő oktatójának, aki rendezvényeink rendszeres résztvevője és előadója.

A rendezvény záró ülésén kiosztásra került a fiatalok számára kiírt HUNGEO 2008 Poszter-díj, amit a kiskunhalasi Bibó István Gimnázium csapata nyert meg 4 poszterrel. E középiskolás csapat rendszeresen részt vesz rendezvényeinken.

Rendezvényünk augusztus 23-24 között, egy 2 napos szakmai kirándulással fejeződött be. Kirándulásunk a következő útvonalat járta be: Budapest-Dobogókő-Visegrád-Esztergom-Párkány-Mohi-Léva (1. nap), majd Léva-Garamszentbenedek-Körmöcbánya-Selmechánya-Ipolyság-Budapest (2. nap).

A kétnapos kiránduláson 42 fő vett részt, amelyen a gazdag és színvonalas szakmai programot, jó időjárás és jó hangulat egészítette ki.

Kovács-Pálffy Péter

A Magyar Meteorológiai Társaság pályázatot hirdet a Hille Alfréd Pályadíj elnyerésére

A Hille Alfréd Pályadíj célja az Országos Tudományos Diákköri Konferencián bemutatott meteorológiai tárgyú dolgozatok, valamint az egyetemi szakdolgozatok, ill. diplomamunkák legjobbjainak jutalmazása.

A Hille Alfréd Pályadíj elnyerésére azok pályázhatnak, akik a beadási határidőt megelőző 12 hónapban meteorológiai tárgyú dolgozattal részt vettek az Országos Tudományos Diákköri Konferencián, vagy meteorológiai tárgyú egyetemi szakdolgozatot, ill. diplomamunkát védtek meg valamelyik magyar felsőoktatási intézményben. A Hille Alfréd Pályadíj összege 50.000,- Ft.

Pályázni a pályázati Adatlap kitöltésével és az eredeti dolgozat egy példányának beküldésével lehet. Az adatlapot és a dolgozatot tartalmazó lezárt borítékot a Magyar Meteorológiai Társaság Titkárságra kell eljuttatni postán vagy személyesen. (Cím: Budapest, II. ker., Fő u. 68. Postacím: 1371 Budapest, Pf. 433.)

Beadási határidő: 2008. szeptember 30.

Az Adatlap az MMT internetes oldalairól is letölthető. Cím: <http://mmt.met.hu>

Pályázati felhívás

„Fiatal Éghajlatkutatók Fóruma” címmel a Magyar Meteorológiai Társaság pályázatot hirdet eredeti kutatás-fejlesztésről szóló dolgozatok elkészítésére.

További információ: <http://mmt.met.hu/?o=palyazat> címen.